

Nr 17.

Godkänd av första kammaren den 11 februari 1941.

Godkänd av andra kammaren den 11 februari 1941.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

(Statsutskottets utlåtande nr 14.)

Till KONUNGEN.

I statsverkspropositionen för budgetåret 1941/42 ha under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, till behandling upptagits vissa spörsmål (se statsrådsprotokollet över finansärenden den 3 januari 1941). I anledning härav får riksdagen anföra följande.

De i årets statsverksproposition avhandlade, för flera huvudtitlar gemensamma frågorna avse dels besparingsarbetet, dels anslag till anläggningsarbeten, dels uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter, dels omreglering av vissa arvoden, dels ock för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar.

På grund av det ansträngda statsfinansiella läget har *besparingsarbetet* kommit att utgöra ett betydelsefullt led vid utarbetandet av den för riksdagen nu framlagda statsverkspropositionen. Av departementschefens redogörelse framgår, att åtgärder vidtagits på åtskilliga områden såväl för åstadkommande av omedelbara besparingar som för besparingsarbetets bedrivande på längre sikt. Det är enligt riksdagens mening av synnerlig vikt, att nämnda arbete så bedrivs att i möjligaste mån snabba och effektiva besparingsresultat uppnås.

Riksdagen har icke förbisett, att besparingsarbetet, i den mån det resulterar i inskränkningar av den statliga förvaltningsverksamheten, kan komma att medföra personalindragningar, vilka i sin tur kunna medföra ömtåliga sysselsättningsproblem med därtill knutna återverkningar av skilda slag. Dessa spörsmål av social natur böra under besparingsarbetet ägnas särskild uppmärksamhet. På den allmänna arbetsmarknaden ha såsom bekant de samhälleliga ansträngningarna alltmer inriktats på att bereda överflödig arbetskraft sysselsättning på andra områden. Detta problem kommer till följd av besparingsarbetet att få sin motsvarighet inom statsförvaltningen. Därtill kommer, att växlingarna inom de olika förvaltningsgrenarna av behovet av arbetskraft gör ett utbyte dem emellan önskvärt. Framför allt gäller detta de till antalet talrika tjänstemännen i de lägre graderna, där åtminstone vad den egentliga civilförvaltningen beträffar arbetsuppgifterna inom de skilda tjänsteområdena ofta äro tämligen likartade. Ett beaktansvärt steg i här

berört hänseende har i dagarna tagits genom Kungl. Maj:ts cirkulär av den 10 januari 1941 (nr 20), enligt vilket skyldighet införts för statsmyndigheterna att till finansdepartementet anmäla å ena sidan uppkomna personalöverskott samt å den andra sidan behov av ytterligare personal.

Under nu rådande förhållanden ha omsorgerna om den militära beredskapen kommit i förgrunden, delvis på bekostnad av olika civila behov. Ett spörsmål av dominerande vikt är därför, att inom de olika militära förvaltningsgrenarna skapa bästa möjliga garantier för en klok hushållning med de stora medelsbelopp, som för närvarande anvisas till försvarsväsendet. Detta gäller icke minst upphandlingar och rekvisitioner för olika militära ändamål.

Det rådande tidsläget har också framkallat en mycket kostnadskrävande civil krisorganisation. Det är ur besparingssynpunkt angeläget, att denna organisation icke gives större omfång än arbetsuppgifterna påfordra.

I likhet med departementschefen finner riksdagen förhållandena på arbetsmarknaden motivera, att föreliggande frågor om *anslag till anläggningsarbeten* behandlas mindre restriktivt än övriga anslagsfrågor. De av departementschefen uppdragna principerna för urvalet av ifrågakommande anläggningsarbeten samt för anslagsäskandenas fördelning å tilläggsstat II för innevarande budgetår och riksstaten för nästa budgetår hava icke givit riksdagen anledning till erinran. Vid behandlingen av de olika anslagspunkterna kommer riksdagen att närmare pröva de framlagda förslagen från de av departementschefen angivna allmänna utgångspunkterna. Därvid kommer riksdagen jämväl att beakta de speciella synpunkter, som kunna göra sig gällande, samt vidtaga de eventuella jämkningar, som av omständigheterna kunna befinnas påkallade.

Vid behandlingen under fjolårets urtima riksdag av frågan om ändring i *uppställningen av avlöningsstaterna för allmänna civilförvaltningens myndigheter* förutsattes, att Kungl. Maj:t skulle bemyndigas att under vissa förhållanden medgiva överskridanden av de i de nya avlöningsstaterna upptagna anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal, där dessa poster förbleve maximerade. Till frågan om innebörden av ett dylikt bemyndigande skulle riksdagen taga närmare ställning i samband med prövningen av anslagsäskandena för nästa budgetår.

I anledning härav har departementschefen nu framlagt vissa allmänna riktlinjer för utformningen av ifrågavarande bemyndigande, vilka i allt väsentligt överensstämma med de i propositionen den 20 september 1940 (nr 35) preliminärt uppdragna. Bemyndigandet har därvid jämväl ansetts böra omfatta anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, i de fall, där dessa poster i anslutning till de nya principerna för anslagsposternas beräkning icke upptagits förslagsvis.

De av departementschefen sålunda framlagda riktlinjerna anser sig riksdagen böra godtaga. I enlighet med dessa riktlinjer bemyndigas alltså Kungl. Maj:t att under nästa budgetår medgiva överskridande av maximerade poster till såväl arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, som till avlöningar till icke-ordinarie personal. Därvid förutsätter riksdagen, att vederbörande myndigheter åläggas att i så god tid till Kungl. Maj:t an-

måla uppkommande behov av överskridande, att en reell prövning från Kungl. Maj:ts sida möjliggöres. I likhet med departementschefen utgår riksdagen jämväl från att riksdagen hålles underrättad om den utsträckning, i vilken bemyndigandet av Kungl. Maj:t tages i anspråk.

Vad departementschefen anfört rörande *omreglering av vissa arvoden* giver riksdagen i detta sammanhang icke anledning till annat uttalande än att riksdagen vid behandlingen av vederbörande punkter å de olika huvudtitlarna kommer att till närmare prövning upptaga Kungl. Maj:ts förslag i nu berörda hänseende.

Under punkten *för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar* har departementschefen behandlat frågor avseende ersättning till statens allmänna fastighetsfond, försvarsväsendets fastighetsfond och statens domäners fond för upplåten mark samt vidare frågor avseende rörligt tillägg, dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl., kristillägg och sjukvård m. m. Vad departementschefen i förevarande hänseenden anfört föranleder icke någon erinran från riksdagens sida.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad föredragande departementschefen förordat medgiva överskridande under budgetåret 1941/42 av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal;

dels medgivit, att dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1941/42 må i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen förordade grunder utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t;

dels beslutat, att utgifterna för dyrtidstillägg skola beträffande befattningshavare och pensionärer vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar utgå av de medel, av vilka verkets utgifter i övrigt bestridas;

dels beslutat, att utgifterna för kristillägg skola för budgetåret 1941/42 bestridas: beträffande befattningshavare och pensionärer vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar samt befattningshavare hos försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas, beträffande befattningshavare vid statens hingstdepåer och stuteri samt å lantbruksstyrelsens stuteribyrå från det anslag, varav vederbörandes lön utgår, samt i fråga om andra befattningshavare från de anslag i riksstaten, som äro avsedda för kristillägg.

Stockholm den 11 februari 1941.

Med undersätlig vördnad